

เรียนรู้วัฒนธรรมไทยด้วยโครงงานสารคดี..วิจัยในชั้นเรียนชั้นดีต่อยอดสู่ออนไลน์

นำเสนอเมื่อ : 24 ต.ค. 2552

เป็นงานวิจัยในชั้นเรียนเก่าเมื่อสิบปีก่อน ปีการศึกษา 2542 ที่หยิบมาเล่าใหม่ให้เห็นถึงการพัฒนามาสู่ระบบออนไลน์ ผ่านชุมชนสารสนเทศออนไลน์ และเรื่องเล่าจากชุมชน

บทนำ

การส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เป็นนโยบายสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษามาทุกยุคทุกสมัย ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรทุกหลักสูตรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยของประเทศ..

ผมรับผิดชอบสอนวิชาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทย เป็นวิชาเลือกที่เราเปิดสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาศิลปวัฒนธรรมในเรื่อง รากฐานเอกลักษณ์ พัฒนาการและแนวโน้ม ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม เห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา ผมเองมีความสนใจการสอน

แบบโครงงาน เพราะเป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักการว่า การเรียนรู้ที่ดีนั้นเกิดจากการกระทำของตัวผู้เรียนเอง และโครงงานที่ผมคิดว่าจะมีความเหมาะสมต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทยน่าจะเป็น โครงงานเกี่ยวกับการเขียนสารคดี เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้า เรียบเรียงเรื่องราวออกมาเป็นข้อเขียน เกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

ผมตั้งวัตถุประสงค์ไว้สองข้อ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา ทำให้ผมต้องหาวิธีการ

เรียนการสอนนำพาเด็กไปให้ถึงฝั่ง เมื่อเข้าไปตรวจสอบแนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพื่อการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมไทย พบว่า มีผู้เขียนถึงและนำเสนอไว้มากมาย พอสรุปได้ว่า

1. โรงเรียนมีหน้าที่และบทบาทให้ความรู้ ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ตระหนักในคุณค่า เกิดเจตคติร่วมกันรับผิดชอบในฐานะเป็นสมบัติของทุกคนในสังคม
2. ปรับปรุงการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียนและโรงเรียนให้นักเรียนมีโอกาสร่วมปฏิบัติเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
3. จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความภูมิใจในมรดกทางความคิดการสร้างสรรค์ สามารถนำไปสืบทอดและพัฒนาได้
4. โรงเรียนควรมีบทบาทปลูกฝังความรัก ความหวงแหนในคุณค่าและเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทย
5. สร้างและประสานเครือข่ายทางศิลปวัฒนธรรมกับองค์กรภายนอกโรงเรียน

การดำเนินงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเริ่มด้วย สันทนาซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับพื้นฐานและประสบการณ์ การเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรม ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการศึกษาวรรณคดีในด้านต่าง ๆ

การรวบรวม

รวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย วิธีการรวบรวมข้อมูล

กระตุ้นให้นักเรียนสนใจศึกษาวรรณคดีวัฒนธรรมจากรายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือสารคดีต่าง ๆ

ครูบรรยายถึงแนวทางการเรียนสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย แบ่งกลุ่มให้นักเรียนจัดทำหนังสือสารคดีวัฒนธรรม อย่างเป็นกระบวนการ เช่น จัดตั้งคณะทำงาน เลือกบรรณาธิการ กำหนดรูปแบบในการจัดทำหนังสือ เนื้อหาของหนังสือสารคดี โดยมีครูผู้สอนให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีระยะเวลาในการดำเนินงาน 1 เดือน

หลังจากนั้นนำหนังสือสารคดีมานำเสนอต่อชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผล สรุปองค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้

ผลการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ ผมใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 ตัวอย่าง สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้วยกระบวนการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับวิชา

อื่น เช่น ภาษาไทย ศิลปศึกษา นิเทศศาสตร์ เป็นต้น

สืบสานการพัฒนา

เมื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้า วิทยาการเว็บบล็อกเป็นที่รู้จักของบุคคลโดยทั่วไป ในห้วงเวลาดังกล่าวผมได้แนะนำให้นักเรียนรู้จักการเขียนบล็อกนำความรู้จากแหล่งวิทยาการภายในชุมชน มาถ่ายทอดสู่สายตาด้วยระบบออนไลน์ จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เป็นงานเขียนที่ไร้พรหมแดน...